

8. 2. 2008

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Mýty a fakta o oddlužení (osobním bankrotu, spotřebitelském úpadku)

V několika posledních týdnech se v médiích velmi často objevují reportáže, které ústy „renomovaných odborníků“ oznamují občanům České republiky, že zcela nový zákon č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen insolvenční zákon) jim přináší snadnou cestu, jak se dostat z nepříznivé ekonomické situace ve chvíli, kdy jim jejich dluhy začínají přerůstat přes hlavu.

Bohužel je nutné konstatovat, že v uvedených médiích je zmíněna vždy pouze polovina pravdy nebo je tato pravda velice zjednodušena a skutečnost je poněkud jiná. Tyto nekompletní informace pak v lidech vzbuzují naději, která však pro ně může skončit doslova katastrofou. Pomineme-li skutečnost, že i tito „renomovaní odborníci“ označují oddlužení, jak zní oficiální název tohoto institutu úpadkového práva, nesprávným pojmem jako např. osobní bankrot, spotřebitelský konkurs, spotřebitelský úpadek apod., což samo osobě působí zmatek mezi neodbornou veřejností, tak z jejich úst zaznívají také další často kusé a neúplné informace zakládají mezi neodbornou veřejností mýty o oddlužení:

Mýtus č. 1

Oddlužení je tady pro každou fyzickou osobu, která je v nepříznivé ekonomické situaci.

Bohužel nikoliv.

Oddlužení je primárně určeno pro dlužníky, kteří v okamžiku podání návrhu na povolení oddlužení nejsou podnikateli (§ 389 insolvenčního zákona). Podá-li na svou osobu dlužník, který je např. osobou samostatně výdělečně činnou, návrh na povolení oddlužení, bude tento návrh insolvenčním soudem zamítnut a na majetek dlužníka bude prohlášen konkurs.

Problém však mohou mít i ti dlužníci, kteří sice již svou podnikatelskou činnost ukončili, ale zůstali jim z této činnosti neuhrazené závazky. Insolvenční soud je povinen po podání návrhu na povolení oddlužení zkoumat zda jsou splněny všechny podmínky pro to, aby oddlužení bylo dlužníkovi povoleno. Jednou ze základních podmínek, kterou musí dlužník při podání návrhu splňovat je, že tímto návrhem nesleduje nepoctivý záměr (§ 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona). Přestože to insolvenční zákon výslovně neuvádí, tak za nepoctivý záměr dlužníka při podání návrhu může být soudy považována i skutečnost, že v rámci oddlužení, které je určeno pro závazky, které mají spotřebitelský původ, zamýšlí dlužník řešit i závazky z předchozího podnikání. K řešení závazků z podnikání je určen jiný způsob řešení úpadku dlužníka a to konkurs. Tento návrh na povolení oddlužení tedy insolvenční soud rovněž zamítne a prohlásí na dlužníka konkurs.

Velmi často se také zapomíná na skutečnost, že oddlužení, je jedním ze způsobů řešení úpadku dlužníka. Insolvenční zákon poměrně přesně definuje pojem úpadek dlužníka a to také tím, že konstatuje, že dlužník je v úpadku pouze tehdy pokud má více věřitelů. Oddlužení je tedy nepřijatelné také u těch dlužníků, kteří mají pouze jediného věřitele, přestože mu svůj závazek

nejsou schopni splácet (§ 3 insolvenčního zákona).

Mýtus č. 2

Stačí když podám jakýkoliv návrh na povolení oddlužení a soud mi pak poradí co mám ještě všechno doplnit.

Ano, ale !!!

Insolvenční zákon a vyhláška č.311/2007 Sb., dlužníkům předepisuje, že návrh na povolení oddlužení musí podat na formuláři, který je dostupný na internetové adrese www.insolvenčni-zakon.justice.cz a poměrně přesně stanoví, co všechno musí dlužníci v návrhu uvést a jaké přílohy k tomuto návrhu musí připojit (§ 391 odst. 2 insolvenčního zákona). Insolvenční zákon zároveň soudu ukládá, aby dlužníka, jehož návrh nemá všechny předepsané náležitosti resp. nejsou k němu připojeny všechny požadované přílohy, vyzval na odstranění těchto nedostatků a současně jej poučil jak má nápravu provést. K tomu však dlužníkovi může poskytnout lhůtu maximálně 7 dnů a nebude-li v této lhůtě návrh správně doplněn resp. doplněny všechny požadované přílohy musí insolvenční soud návrh zamítnout a prohlásit na dlužníka konkurs (§ 393 insolvenčního zákona). Je proto nutné zdůraznit, že dlužník by se měl snažit podat návrh zcela v pořádku včetně všech požadovaných příloh, protože odstranění případných nedostatků ve lhůtě, která může být i kratší než 7 dnů, může být pro něj nesplnitelné. Například získání znaleckého posudku k ocenění nemovitosti, která slouží k zajištění pohledávek věřitelů (§ 392 odst. 2 insolvenčního zákona) je ve lhůtě 7 dnů téměř nemožné.

Mýtus č. 3

Stačí když mám trvalý příjem a soud mi oddlužení povolí.

Bohužel nikoliv.

Oddlužení je možné řešit dvěma způsoby a to jednak prodejem majetku dlužníka nebo splátkovým kalendářem. Volbu mezi těmito způsoby však nemá dlužník, ale jeho nezajištění věřitelé (§ 402 insolvenčního zákona). V podaném návrhu na povolení oddlužení musí dlužník nezajištěným věřitelům garantovat, že jim v průběhu oddlužení uhradí alespoň 30% jejich přihlášených pohledávek a to v případě obou způsobů oddlužení tzn jak v případě prodeje majetku tak i v průběhu splátkového kalendáře. To znamená, že dlužník musí mít při podání návrhu na povolení oddlužení jak majetek tak i příjmy, ze kterých by byl schopen oddlužení splnit. Jiný výklad těchto ustanovení insolvenčního zákona by popíral právo věřitele svobodně se rozhodnout, který ze způsobů oddlužení zvolí. Insolvenční soud by, ve většině případů, návrh na povolení oddlužení dlužníka, který uvedenou podmínku nesplňuje musel zamítnout a na dlužníka prohlásit konkurs (§ 395 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona).

Insolvenční zákon však pamatuje i na dlužníky, kteří výše uvedenou podmínku nesplňují a umožňuje jim, aby i v jejich případě bylo oddlužení povoleno. Jejich cesta k tomuto rozhodnutí je však poněkud komplikovanější. Dlužník, který nemá buď dostatečné příjmy nebo dostatečný majetek musí dříve než podá návrh na povolení oddlužení získat souhlas všech svých nezajištěných věřitelů s tím, že souhlasí, aby oddlužení bylo řešeno právě tím způsobem, pro který dlužník splňuje podmínky tzn. buď prodejem majetku nebo splátkovým kalendářem. Tento souhlas musí nezajištění věřitelé vyjádřit prostřednictvím hlasovacích lístků, pro něž je opět předepsán formulář. Podpisy věřitelů na těchto lístcích musí být úředně ověřeny (§ 401 insolvenčního zákona). Teprve s takto získaným souhlasem všech nezajištěných věřitelů by měl dlužník předložit návrh na povolení oddlužení insolvenčnímu soudu.

Mýtus č. 4

Oddlužení bude trvat 5 let.

Bohužel nikoliv.

Toto je jedna z nejrozšířenějších polopravd, která se v médiích objevuje. Toto tvrzení však předpokládá, že oddlužení bude schváleno ve formě splátkového kalendáře. To je však pouze jedna z možností jak může oddlužení probíhat. Insolvenční zákon vymezuje dvě formy oddlužení a to jednak splátkový kalendář, ale také prodej majetku dlužníka (§ 398 insolvenčního zákona). Dlužník však nemá možnost si zvolit mezi uvedenými způsoby. O tom, kterým způsobem bude oddlužení probíhat rozhodují jeho nezajištění věřitelé a dlužník nemá v podstatě možnost jejich volbu ovlivnit (§ 402 insolvenčního zákona). Dlužník tak v okamžiku, kdy je mu oddlužení povoleno (pokud si dopředu způsob oddlužení nepředjednal – viz mýtus č. 3) má pouze tu jistotu, že v dalším průběhu řízení přijde buď o veškerý svůj majetek, který v té době vlastní (a to včetně majetku, který je v SJM) nebo o téměř veškeré své příjmy v příštích 5 letech.

Nespornou výhodou oddlužení prodejem majetku dlužníka je, že toto řízení proběhne mnohem rychleji než splátkový kalendář a dlužník tak může rychleji dosáhnout svého oddlužení.

Mýtus č. 5

V průběhu oddlužení plněním splátkového kalendáře přijdu pouze o část svých příjmů, veškerý majetek mi zůstane.

Bohužel nikoliv.

Oddlužení ve formě splátkového kalendáře samozřejmě primárně počítá s tím, že dlužník bude odvádět svým nezajištěným věřitelům určitou část ze svých příjmů, ale současně stanovuje, že zajištění věřitelé jsou, i v případě splátkového kalendáře, uspokojováni z majetku, který slouží k zajištění jejich pohledávek (§ 398 odst. 3 insolvenčního zákona). To znamená, že má-li dlužník např. dům na hypotéku tak i v případě oddlužení plněním splátkového kalendáře o tento svůj dům přijde. To stejné platí o jakémkoliv dalším majetku dlužníka, který slouží k zajištění pohledávek věřitelů, kteří se v insolvenčním řízení přihlásí. Dále musí dlužník také zpeněžit veškerý svůj majetek, který nabude v průběhu oddlužení plněním splátkového kalendáře darem nebo dědictvím a použít jej na mimořádnou splátku pro nezajištěné věřitele (§ 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona).

Mýtus č. 6

V průběhu oddlužení plněním splátkového kalendáře odvádím svým věřitelům pouze částky z příjmů z pracovního poměru, ostatní příjmy mi zůstávají.

Bohužel nikoliv.

Dlužník je povinen příslušnou částku odvádět ze svých veškerých příjmů, tedy nejen z příjmů z pracovního poměru (§ 398 odst. 3 insolvenčního zákona). Oddlužení se tedy dotkne všech finančních prostředků, které dlužník získává tzn. např. i mateřské, rodičovského příspěvku, příspěvku na bydlení, vdovského důchodu, stipendia, daru apod. Dlužník současně nesmí v průběhu oddlužení plněním splátkového kalendáře zatajit jakýkoliv svůj příjem např. výhru v loterii, finanční dar apod. v případě, že by to udělal a insolvenční soud to zjistil, je tato skutečnost důvodem pro to, aby insolvenční soud okamžitě zrušil schválené oddlužení a poslal dlužníka do konkursu (§ 418 a § 412 insolvenčního zákona).

Mýtus č. 7

Stačí, když zaplatím 30% ze svých závazků.

Bohužel nikoliv.

Hranice 30% je v insolvenčním zákoně nastavena jako minimální míra uspokojení nezajištěných věřitelů, která podmiňuje to, aby dlužník oddlužení řádně splnil (§ 395 insolvenčního zákona). Z tohoto pravidla jsou samozřejmě určité výjimky, kdy může dlužník splnit oddlužení, i když neuhradí potřebných 30% .

Tato hranice ovšem automaticky neznamena, že když dlužník 30% zaplatí je oddlužení splněno. Jedinou hranicí, kterou v průběhu oddlužení je možné nastavit pro uspokojení nezajištěných věřitelů je jejich 100% uspokojení. Bude-li dlužník v průběhu oddlužení, ať už prodejem majetku nebo splátkovým kalendářem schopen nezajištěným věřitelům uhradit více než 30%, musí jim tuto vyšší míru uspokojení poskytnout. To znamená, že i pokud dlužník uhradí nezajištěným věřitelům jejich pohledávky v průběhu oddlužení plněním splátkového kalendáře do výše 30% např. po dvou letech, bude muset v oddlužení pokračovat další tři roky nebo tak dlouho dokud pohledávky neuhradí ve výši 100% (§ 398 odst. 2 insolvenčního zákona).

Mýtus č. 8

Když už mi schválili oddlužení tak se mi nemůže nic stát a musím to pouze vydržet.

Bohužel nikoliv.

Insolvenční zákon klade i v průběhu oddlužení na dlužníka poměrně vysoké nároky. Ukládá mu velkou spoustu povinností, jejichž porušení může pro dlužníka znamenat, že schválené oddlužení může být insolvenčním soudem okamžitě zrušeno a na majetek dlužníka prohlášen konkurs. Tyto povinnosti se týkají zejména oddlužení plněním splátkového kalendáře, který je dlouhodobým procesem. Mezi takové povinnosti patří zejména povinnost udržovat si trvalý zdroj příjmů, nezatajovat žádný ze svých příjmů, odvádět nezajištěným věřitelům správnou část svých příjmů, chovat se tak, aby dlužníkovým zaviněním nevznikl žádný závazek, který by nemohl ve lhůtě splatnosti uhradit (např. pokuta) apod. (§ 412 a § 418 insolvenčního zákona)

Mýtus č. 9

Když na svou osobu podá návrh jeden z manželů, chrání tak před případnými exekucemi nejen svůj majetek, ale i majetek druhého z manželů.

Bohužel nikoliv.

Zahájením insolvenčního řízení je samozřejmě chráněn před exekucemi majetek, který je buď ve výlučném vlastnictví dlužníka nebo ve společném jmění dlužníka a jeho manžela/ky (podléhá zápisu do soupisu majetkové podstaty dlužníka). Věřitelé však mohou i v průběhu oddlužení požadovat uspokojení svých pohledávek z majetku, který je ve výlučném vlastnictví druhého z manželů (např. majetek nabytý dědictvím nebo nabytý před uzavřením manželství – pokud nedošlo k uzavření dohody o rozšíření SJM), protože manželé za závazky, které jsou součástí SJM odpovídají společně a nerozdílně (§ 183 odst. 2 insolvenčního zákona).

Mýtus č. 10

Když splním oddlužení už mi od věřitelů nic nehrozí, protože budu osvobozen od zbylých

částí svých závazků.

Bohužel nikoliv.

Je nutné upozornit na to, že osvobození od placení zbylých závazků není definitivní, ale dlužník o něj může přijít. Stane se tak pokud insolvenční soud v následujících 3 letech, po rozhodnutí o osvobození dlužníka zjistí, že oddlužení bylo splněno na základě podvodného jednání dlužníka nebo, že dlužník poskytl některému z věřitelů neoprávněnou výhodu. V takovém případě bude dlužníkovi osvobození soudem odejmuto nebo toto osvobození zanikne automaticky (§ 417 insolvenčního zákona).

Závěrem je možné konstatovat, že všichni dlužníci, kteří uvažují o tom, že na svou osobu podají návrh na oddlužení by měli nejdříve velmi dobře zvážit svou ekonomickou situaci a možnosti, které mají k dispozici. Vřele lze doporučit, aby se nejdříve poradili s nějakým odborníkem a to buď z řad advokátů, nebo případně ve specializovaných poradnách pro dlužníky. Pokud usoudí, že oddlužení je pro ně jediné možné řešení měli by velmi pečlivě vyplnit předepsaný formulář návrhu na povolení oddlužení, k němu připojit všechny požadované přílohy a teprve potom jej doručit k insolvenčnímu soudu. V tomto případě se určitě nevyplácí ukvapenost a je nutné říct, že pokud již bude jednou řízení zahájeno tak v podstatě není cesty zpět.

Mgr. Lukáš Pachel
asistent soudce

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)